

DOMINEK DALMA LILLA: AZ ÖNÁLLÓ TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUMOK VIZSGÁLATA – NEVELÉS ÉS MÚZEUM KAPCSOLATA

A múzeumi nevelés sokszínűségét a kiállításokhoz kapcsolódó programok teszik teljessé, ilyenek lehet például a tudományos előadások, filmsorozatok, szakmai beszélgetések, fiatal és felnőtt közönség számára szervezett műhelyek, a múzeum és az iskola együttműködése a tanmenet fejlesztésében, a múzeumpedagógiai és múzeumandragógiai foglalkozások, a tárlatvezetések. A múzeumi körülmények között a tanulás éppen olyan informális és strukturálatlan, amilyen formális és strukturált az iskolai helyzetben. A múzeum látogatóit a múzeumpedagógusok nem ültetik iskolapadba, nem kapnak osztályzatot sem, viszont saját élményeket gyűjthetnek, illetve felfedezéseket tehetnek és maguk választása szerint tanulhatnak. Változatos forrásokból és szabadon szerezhetnek információt, hiszen a múzeumokban rendelkezésükre áll számtalan felirat, kezükbe vehetik a kiállítások leírását, broszúrákat forgathatnak, előadásokon, bemutatókon vehetnek részt, kérhetnek hangos tárlatvezetést, és kifaggathatják a múzeumpedagógusokat is a foglalkozások keretében. A feliratok, a kiállítások leírásai, broszúrák, előadások, bemutatók és tárlatvezetések egyben a múzeumok oktatási alapeszközei is, hiszen segítségükkel kommunikálnak a múzeumpedagógusok a közönséggel. A múzeumi látogatások során a múzeumpedagógusoknak elemi érdeke, hogy hatékonyan kommunikáljanak közönségükkel – álljon az akár egészen kicsi gyerekekből, akár felnőttekből vagy nyugdíjasakból. Ezért a múzeumi oktatás során egyre inkább arra törekednek, hogy élményteli, az érzelmeket és a gondolkodást együttesen mozgósító tapasztalatokat nyújtván ösztönözzék tanulásra azokat az embereket, akik a múzeumokba betérnek.

A múzeumok látogatói izgalmas és stimuláló élményeket szerezve találkoznak az eredeti kiállított múzeumi tárgyakkal egy jó tárlatvezetés alatt vagy egy jól megszerkesztett múzeumpedagógiai/múzeumandragógiai foglalkozás alatt, s közben észrevétlenül gazdagodik a tudásuk is. A tárgyak és az információk adják azt az alapot, melyre a tanulási tapasztalatokat építeni lehet, ám önmagukban mégsem képesek komplex élményt adni a múzeumba betérőknek. Ha a tárgy bemutatása nem kapcsolódik a látogató saját tapasztalataihoz, érzéseihez, ha nem mozgósítja saját élményeit, képzelőerejét akkor számára a múzeumi tárgyak csekély jelentéssel bíró, nem túl érdekes alkotások maradnak. Ezzel szemben, ha változatos tanítási technikákkal vezetjük a látogatót az eredeti alkotások világában, akkor azok marandó élményként, örökké rögzülnek a jelenlévőkben.

A magyar múzeumpedagógia kétszer került el a megsemmisülést az utóbbi harminc évben. A hetvenes évek segítettek a leginkább abban, hogy továbbfejlődjenek a múzeumok az iskolán kívüli oktatásukat tekintve. Ebben az időben ugyanis ugrásszerűen emelkedett a múzeumok közönségkapcsolatokra fordítható

büdzsége és ennek köszönhetően számos múzeumpedagógiai műhely jött létre. Ekkor autóbuszok szállították a gyermekcsoportokat óvodai illetve iskolai időben és gyermekek százai jártak a főváros- és néhány nagyobb vidéki város múzeumainak óvodaidőn/iskolaidőn kívüli foglalkozásaira. Az államszocializmus hervadásával, pénz és energiák fogytán és a múzeumok válsága következtében csak 1990-ben éledt újjá a múzeumpedagógia egy sokkal nehezebb helyzetben lévő kulturális közegben. Megindult a magyarországi múzeumpedagógiai képzés. Az 1990-ben megújuló múzeumok közönség-centrikussá, kiállítás-orientálttá váltak. A múzeumpedagógia olyan területe a múzeumi és óvodai/iskolai/felnőtt életnek, melyben két szakterület talál egymásra – oktatás-nevelés, illetve muzeológia –, hatja át egymás tevékenységi köreit. Az ebben résztvevő munkatársak egyszerre pedagógusként/andragógusként és kultúráközvetítőként alkotják meg a jövőre nyílt tanítási centrumok bázisait. Óvodát/iskolát a múzeumban és múzeumot az óvodában/iskolában. *„A múzeumpedagógia foglalkozik a kiállított tárgyakon keresztül kifejtett nevelési-oktatási tevékenység formáival, hiszen ez a terület a pedagógiai eszköztársadalom mozgósításával, kiscsoportos keretben, a múzeumi bázison, meghatározott témában végzett tevékenység.”* (FOGHTÜY – SZEPESHÁZYNÉ, 2006: 254). A múzeumpedagógia két részre bontható, beszélhetünk óvodai és iskolai múzeumpedagógiáról, míg a múzeumandragógia a felnőttek tanítására koncentrál.

A múzeumoknak figyelembe kell venniük, hogy kiállításuk felhasználható legyen az oktató-nevelő munkában. Ahhoz, hogy a múzeumok hatékonyan tudják segíteni az iskolák oktató-nevelő munkáját, ismerniük kell az egyes iskolatípusok tantervét, mert csak így tudják megvalósítani az együttműködés feltételeit. Ki kell találnia a pedagógusnak, hogy a múzeumban egyéni, csoportos, frontális, differenciált munkaformát használ, vagy ezek ötvözetét. A tanár a múzeumban a tárgyakból bontja ki a szükséges ismereteket, tehát a tanulók megfigyelésénél, tevékenységénél középpontjában mindig a múzeumi tárgynak kell állnia. Ahhoz, hogy a tanárok tanmenetbe beépített múzeumi órát tarthassanak, a múzeumnak a maga szakterületének megfelelően minél több módszertani segédanyagot kell készítenie a pedagógus bevonásával együtt. (BOLLÓKNÉ, 1981)

A kutatási minta bemutatása

A kutatás alapját a magyarországi természettudományi múzeumok alkotják. Magyarországon összesen huszonnyolc természettudományi múzeum található, melyek többsége csak osztály szinten működik. Ez azt jelenti, hogy egy adott múzeum alatt különböző típusú múzeumi osztályok működnek. A huszonnyolc múzeumból összesen két önálló természettudományi múzeum működik Magyarországon az egyik a zirci Bakonyi Természettudományi Múzeum, a másik pedig a budapesti Magyar Természettudományi Múzeum (1. ábra). A kutatás alapját ez a két önálló kulturális intézmény alkotja.

1. ábra: Magyarország természettudományi gyűjteményei, kiállításai -
Kecskeméti Tibor nyomán

Az alkalmazott kutatási módszerek közé tartozik a dokumentumelemzés, mely segítségével elemezhető volt a múzeumok 2009-es és 2010-es éves beszámolója illetve az alapító okiratok; a megfigyelés módszerével illetve félig strukturált-, és mélyinterjúk során vizsgálható volt a múzeumok múzeumpedagógiai/múzeumandragógiai tevékenységükben a környezeti nevelési jelleg, illetve az állandó és időszakos kiállítások környezeti nevelési megjelenése.

A két múzeum összehasonlítása

Nyitva tartás:

- Magyar Természettudományi Múzeum: Szerda, csütörtök, péntek, szombat, vasárnap, hétfő: 10.00-18.00-ig. Kedd: szünnap.
- Bakonyi Természettudományi Múzeum: Kedd, szerda, csütörtök, péntek, szombat, vasárnap: 9:00-17:00-ig. Hétfő: szünnap.

Fenntartó:

- Magyar Természettudományi Múzeum: Állami fenntartású.
- Bakonyi Természettudományi Múzeum: Megyei Önkormányzat által fenntartott.

Múzeum típusa:

- Magyar Természettudományi Múzeum: országos múzeum
- Bakonyi Természettudományi Múzeum: tematikus múzeum

Foglalkoztatottak létszáma:

- Magyar Természettudományi Múzeum: 201 fő / 2009
200 fő / 2010
- Bakonyi Természettudományi Múzeum: 18 fő / 2009
16 fő / 2010

Felsorolásként felvillanthatók a tanulmányban a múzeumok állandó (1. és 2. táblázat) és időszakos kiállításai 2009-ben és 2010-ben. (3. és 4. táblázat).

1. táblázat: Állandó kiállítások a Magyar Természettudományi Múzeumban¹⁰⁵

Magyar Természettudományi Múzeum 2009	Magyar Természettudományi Múzeum 2010
Időösvény - Kőpark a múzeum előtt (szabadtéri kiállítás)	Időösvény - Kőpark a múzeum előtt (szabadtéri kiállítás)
Aki a világot szereti – A Kárpát-medence természeti kincsei	Aki a világot szereti – A Kárpát-medence természeti kincsei
A korallzátonyok változatos élővilága	A korallzátonyok változatos élővilága
Afrikai dioráma élő tóban	Afrikai dioráma élő tóban
Barázdás bálna csontváza	Barázdás bálna csontváza
Nem hervadó virágoskert	Nem hervadó virágoskert
Égből, vízből, föld alá – Az MTM Ásvány- és Kőzettárának új szerzeményei	Égből, vízből, föld alá – Az MTM Ásvány- és Kőzettárának új szerzeményei
A kismánai opál a Természettudományi Múzeumban	A kismánai opál a Természettudományi Múzeumban

¹⁰⁵ A táblázatokat és ábrákat a szerző készítette, 2011.04.18.

2. táblázat: Állandó kiállítások a Bakonyi Természettudományi Múzeumban

Bakonyi Természettudományi Múzeum 2009	Bakonyi Természettudományi Múzeum 2010
Jégkorszaki óriások a Bakonyban	Jégkorszaki óriások a Bakonyban
A Bakony természeti képe	A Bakony természeti képe
A természet ékszerei	A természet ékszerei
A Bakony gombái	A Bakony gombái
A Bakony kisemlősei	A Bakony kisemlősei
A Bakony növény- és rovarvilága	A Bakony növény- és rovarvilága
Szemere László emlékkiállítás	Szemere László emlékkiállítás
dr. Batívai Schüle Imre János trófeái	dr. Batívai Schüle Imre János trófeái
	Denevérek a Bakonyban

3. táblázat: Időszaki kiállítások a Magyar Természettudományi Múzeumban

Magyar Természettudományi Múzeum 2009	Magyar Természettudományi Múzeum 2010
Dínó-kert	Kárpát-medence madarai
Semsey Andor emlékkiállítás	Hatlábúak birodalma
A Kárpát-medence madarai	Ész-leletek – Természetrajz a XIX. században
Népünk Genetikai Családfája – National Geographic Channel és a Millenáris Nonprofit Kft. közös kiállítása	Minta természet – Somogyi Márk fotókiállítása
Minta természet – Somogyi Márk Fotókiállítása	A sarkvidéktől az egyenlítőig – Karai Csaba fotókiállítása
Fák, tájak, erdők – a Fényecset Fotóklub Fotókiállítása	Tajvani énekes rovarok interaktív rovarkiállítás
A sarkvidéktől az egyenlítőig – Karai Csaba Fotókiállítása	Van új a föld alatt – A Kárpát övezetben felfedezett ásványok
Természet-rajz – 80 év, 80 kép – Gross Arnold kiállítása,	
Expedíció a pillangók zöld szigetén	
Predátorok	
Wildlife Photographer of the Year 2008 – Londoni Természettudományi Múzeum Fotókiállítása	
„Szívem rokonai” – Forrásy Csaba Fotókiállítása	
Az Év Természetfotósa 2009. – naturArt Kiállítása	

4. táblázat: Időszaki kiállítások a Bakonyi Természettudományi Múzeumban

Bakonyi Természettudományi Múzeum 2009	Bakonyi Természettudományi Múzeum 2010
A Biblia és a természet: Ásványok, féldrágakövek, növények és állatok a Könyvek Könyvében	Apró csodák: H. dr. Harmat Beáta rovarfotói és Szurgyi Zsuzsanna kézműves tárgyai
A természet csodái: Varga Ibolya porcelántervező és -festő alkotásai	Hogyan fogjunk tücsköt, bogarat? – Így gyűjtünk mi...
Tűzvarázs: Palkovics Mónika tűzzománc alkotásai	Tollas kosztosok – Téli madárvédelem
Apró csodák: H. dr. Harmat Beáta rovarfotói és Szurgyi Zsuzsanna kézműves tárgyai	
Libalógia, avagy amit a libákról tudni lehet: Márton napi kiállítás,	
A csajági mamutleletek	
Egzotikus fossziliák	

Látogatók száma:

A természettudományi múzeumokban a látogatók száma egy év alatt sokat változott. A Bakonyi Természettudományi Múzeumban a látogatottság mintegy ötvenezerrel nőtt a 2010-es év végére, míg ezzel szemben a Magyar Természettudományi Múzeumban a látogatottság szinte megfeleződött. Az adatok jól olvashatók az 5. táblázatban.

5. táblázat: Látogatók 2009-ben és 2010-ben

Jegyvásárlók	Bakonyi Természettudományi Múzeum 2009	Bakonyi Természettudományi Múzeum 2010	Magyar Természettudományi Múzeum 2009	Magyar Természettudományi Múzeum 2010
Teljes árú jegyet vásárlók száma	6184 fő	5381 fő	47 791 fő	14 806 fő
Kedvezményes árú jegyet fizetők száma	15 013 fő	13227 fő	63 061 fő	25 786 fő
Ingyenes látogatók száma	82 245 fő	136 095 fő	85 440 fő	57 050 fő
Összes látogató száma	103 442 fő	154 703 fő	192 292 fő	97 642 fő

Múzeumok tevékenysége:

A múzeumok az éves beszámolójukban közzé teszik az érdeklődőknek, hogy adott évben milyen típusú rendezvényeik voltak és hányan látogatták azokat. Évről évre azonos kategóriákban jelennek meg a rendezvények, viszont ezen rendezvények száma és a jelenlévők érdeklődése is változik. Jól látható a táblázatban, hogy mekkora igény volt szakmai, iskolai illetve szabadidős rendezvényekre 2009-ben és 2010-ben.

A kutatás egyik fontos eleme annak vizsgálata, hogy az önálló múzeumokban a múzeumpedagógiai és múzeumandragógiai foglalkozások mekkora arányban jelennek meg. A két típusú foglalkozást muszáj egymástól elhatárolni, hiszen ki kell mutatni azt, hogy adott intézményekben mekkora a gyermekektől és mekkora a felnőttektől érkező igény. Ez alapján tudja a múzeum, hogy milyen típusú foglalkozásokat kell tervezni a jövő évre.

Az összeállított táblázatban (6. táblázat) olvashatjuk a múzeumpedagógiai és múzeumandragógiai foglalkozások és résztvevők számát. Jól látható, hogy kis arányban, de mindkét múzeumban csökkent a foglalkozások száma 2009-ről 2010-re, de a résztvevők száma ennek ellenére a Bakonyi Természettudományi Múzeum tekintetében nőtt. Megjegyezhető, hogy a zirci intézményben a pedagógiai foglalkozáson résztvevők száma több mint ezer fővel, a felnőttek jelenléte 2010-re mintegy ötszáz fővel növekedett.

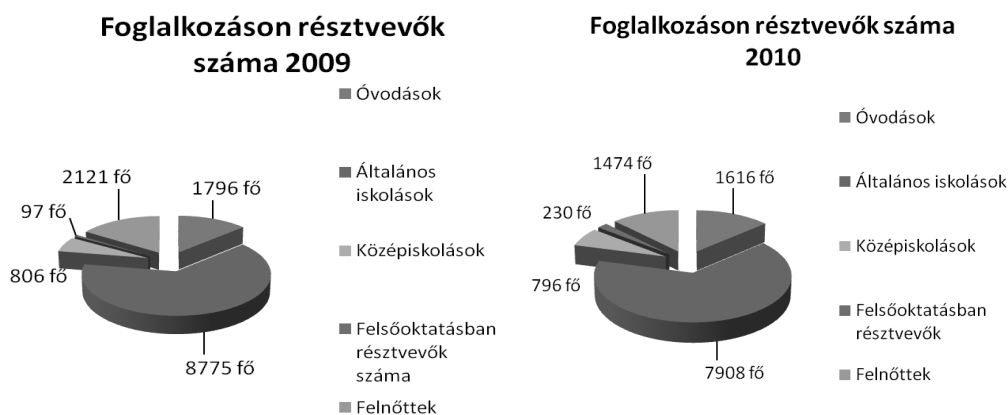
6. táblázat: A múzeumok múzeumpedagógiai és múzeumandragógiai foglalkozások és résztvevők száma

	Bakonyi Természettudományi Múzeum 2009	Bakonyi Természettudományi Múzeum 2010	Magyar Természettudományi Múzeum 2009	Magyar Természettudományi Múzeum 2010
Múzeumpedagógiai foglalkozások száma	60 db	55 db	750 db	616 db
Múzeumpedagógiai foglalkozásokon résztvevők száma	1410 fő	2047 fő	10 800 fő	10 550 fő
Múzeumandragógiai foglalkozások száma	35 db	9 db	65 db	55 db
Múzeumandragógiai foglalkozásokon résztvevők száma	1290 fő	1765 fő	2121 fő	1474 fő

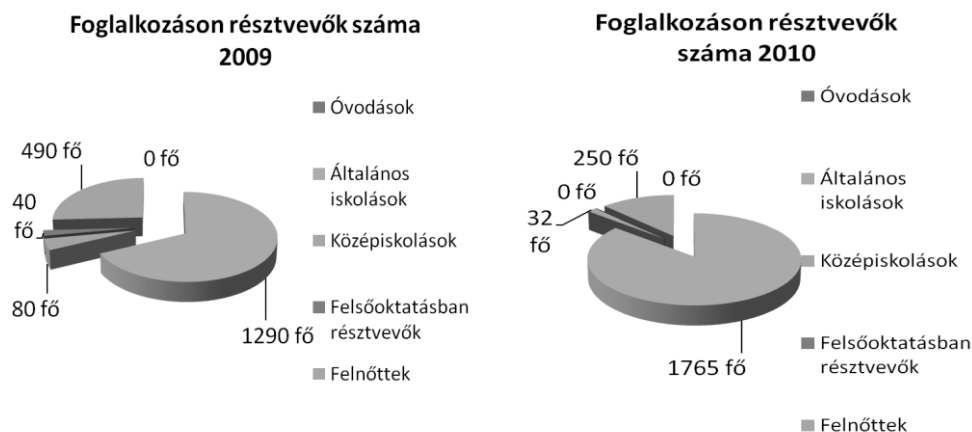
Egy ilyen típusú kutatásnál azt is meg kell vizsgálni, hogy a résztvevők aránya hogyan oszlik meg a foglalkozásokon. A Magyar Természettudományi Múzeumban jól látható a lenti diagramon (2. és 3. ábra), hogy minden korosztály érdeklődik a foglalkozások iránt. A legmagasabb arányt mindkét évben az általános iskolások érték el, azonban az interjú során kiderült az is, hogy a természettudományi múzeumokat nagy arányban felkeresők mindig az általános iskolai réteg volt. A 2009-es évhez képest a felsőoktatásban résztvevők aránya duplájára nőtt 2010-re. A diagramból leolvasható, hogy igény mutatkozik a felnőttek részéről is a múzeum iránt, így szükséges a múzeumnak múzeumandragógiai foglalkozásokat is beültetnie a repertoárjába.

A fent olvasottakkal szemben a Bakonyi Természettudományi Múzeumban 2009-ben és 2010-ben sem vettek részt óvodások a programokon. Az is jól látható, hogy míg 2009-ben 40 fő, addig 2010-re nullára változott a felsőoktatásban résztvevők aránya a múzeumban. Azonban itt is bebizonyítható, hogy a természettudományi múzeumok iránt nagy arányban az általános iskolások jelennek meg és 2010-re a számuk is közel ötszáz fővel növekedett 2009-hez képest, de természetesen a felnőttek is szívesen keresik fel a zirci intézményt.

2. ábra: A Magyar Természettudományi Múzeum múzeumpedagógiai és múzeumandragógiai foglalkozásain résztvevők aránya

3. ábra: A Bakonyi Természettudományi Múzeum múzeumpedagógiai és múzeumandragógiai foglalkozásain résztvevők aránya

A kutatás alapját szolgálja, hogy megvizsgáljuk, adott múzeumokban, környezeti neveléssel foglalkozó múzeumpedagógiai illetve múzeumandragógiai foglalkozások megjelennek-e. (7. táblázat). Mindkét intézményben jelen vannak ilyen típusú foglalkozások, bár a számuk a 2009-es és 2010-es évben változó. A Bakonyi Természettudományi Múzeumban az andragógiai környezeti nevelésű foglalkozások harmadára csökkent egy év alatt, míg a pedagógiai foglalkozások száma nőtt, de a tárlatvezetések száma szintén csökkent. A Magyar Természettudományi Múzeumban is hasonló változásokat tapasztalhatunk. A pedagógiai foglalkozások közel 60 foglalkozással, az andragógiai foglalkozások pedig közel felére, míg a tárlatvezetések száma is csökkent egy év alatt.

7. táblázat: Környezeti nevelési múzeumpedagógiai, múzeumandragógiai és tárlatvezetések száma a múzeumokban

	Bakonyi Természettudományi Múzeum 2009	Bakonyi Természettudományi Múzeum 2010	Magyar Természettudományi Múzeum 2009	Magyar Természettudományi Múzeum 2010
Környezeti neveléssel foglalkozó múzeum-pedagógiai foglalkozások száma	96 db	108 db	494 db	435 db
Környezeti neveléssel foglalkozó múzeum-andragógiai foglalkozások száma	35 db	9 db	65 db	30 db
Tárlatvezetések száma	110 db	103 db	65 db	55 db

A két múzeum kutatása során tapasztalt kérdéseknek a megválaszolása

1. Vajon a környezeti nevelés az állandó vagy az időszakos kiállításokban jelenik meg többnyire?

Magyar Természettudományi Múzeum:

A kutatás során egyértelműen megállapítható, hogy a környezeti nevelés a múzeum tekintetében inkább az időszakos kiállítások során jelenik meg jobban. Az állandó kiállításokban a természetvédelem, ami inkább előtérbe kerül. Általában az állandó kiállítások foglalkoznak azzal, hogy a közönség megismerje a természetet és az élővilágot. Ezzel szemben az időszakos kiállítások során próbálják bemutatni azt, hogy az ember mennyit tud ártani a természetnek, hogyan tudjuk megállítani a környezetszennyezést és mit tehetünk a szebb jövőért.

Bakonyi Természettudományi Múzeum:

A múzeumban az időszakos kiállítások keretein belül találkozhatunk a környezeti neveléssel. Az időszakos kiállítások remek teret biztosítanak fotók kiállítására, melyek jól bemutatják a mai élethelyzetben fennálló környezeti károkat. A kutatás során megtapasztalható volt, hogy az állandó kiállításokban nem jelenik meg hangsúlyosan, vagy pedig egyáltalán nem jelenik meg a környezeti nevelés, hiszen az állandó kiállítások fő témája a természet megismerésére koncentrálnak, illetve a természetvédelmet helyezik előtérbe.

2. A környezeti nevelés környezetvédelmi aspektusa megjelenik a múzeumpedagógiai/múzeumandragógiai tevékenységekben?

Magyar Természettudományi Múzeum: Holler Judit a Magyar Természettudományi Múzeum Közönségkapcsolati Osztály Vezetője a Magyar Természettudományi Múzeum Főigazgatója megbízása alapján, a mélyinterjú során elmondta, hogy tapasztalata szerint szükség van környezeti nevelési múzeumpedagógiai/múzeumandragógiai foglalkozásokra.

A kiállításait inkább a kisgyerekes családok látogatják, de minden évben van 1-2 olyan kiállítás is, amely más közönségréteget – a fiatal felnőtteket, felnőtteket – hív be a múzeumi térbe. Ezek a kiállítások például a fotókiállítások, melyek sok olyan momentumot jelenítenek meg, ami igazából az ember és a természet viszonyát hivatott szimbolizálni. Környezeti nevelésű múzeumpedagógiai foglalkozásokat egy hónapban 20-szor vagy annál több alkalommal szerveznek, de ez igazából bejelentkezéses alapon működik, ha foglalkozásokról van szó. Ezen kívül vannak havonta, kéthavonta – attól függően, hogy az év mely időszakát nézzük – olyan foglalkozások, melyek nem repertoárba illeszkednek, tehát nem a meghirdetett múzeumpedagógiai órák, hanem egyéb – például a hatlábúakkal foglalkozó – rend-

hagyó és nyitott programok. Azonban a környezeti nevelés mindegyik foglalkozáson megjelenik valamilyen kontextusban.

Múzeumandragógiai vonatkozásban egy hónapban 5-10 alkalommal szerveznek környezeti nevelésű foglalkozást, de ha idesoroljuk a tárlatvezetéseket is, akkor 20-nál több alkalommal beszélhetünk ilyen típusú foglalkozásokról. Itt felsorolhatók a családi programok, melyek mindig mindenki számára nyitottak, és vannak a rendhagyó programok, mint a múzeumok éjszakája, melyek inkább a felnőtt közönséget célozzák meg. Ezen kívül évente 2-szer szerveznek, olyan tudományos forgatagot, ahol szakemberek jelennek meg és ők mutatják be az adott évben felszínre hozott, zajló kutatásokat, például 2009-ben Darwin Év, 2010-ben a Biodiverzitás Nemzetközi Éve volt, tehát ezen témák köré szervezték a tudományos forgatagot az adott években. Múzeumpedagógusok elmondása szerint környezeti nevelési múzeumpedagógiai/múzeumandragógiai foglalkozásokra csak a területen tájékozott pedagógusok részéről van igény, sajnos különben nem tapasztalnak érdeklődést. Jövőről, úgy nyilatkoztak, hogy nagyobb igényt várnak a közönség részéről, hasonló világszínvonalú kiállításokat szeretnének szervezni, személyi létszámbővítést várnak, de mindenképpen pozitív változást remélnek.

Bakonyi Természettudományi Múzeum: A legnagyobb mértékben a múzeumpedagógiai/múzeumandragógiai foglalkozásokon tudják kielégíteni azoknak a látogatóknak a kíváncsiságát, akiket a környezeti nevelés, a környezetvédelem érdekel. A felnőttek részére a foglalkozások nagyobb teret biztosítanak mind a múzeumpedagógusok, mind a látogatók számára, hogy akár egy film keretein belül, akár múzeumpedagógus által tartott előadáson közelebb érezhessék magukat a kérdéshez. A fiatal korosztálynak azért jobb, ha foglalkozásokon találkoznak a környezetvédelmi kérdésekkel, mert bátran kérdezhetnek az előadótól, könnyebb a folyamatokat megértetni, akár illusztrálni vagy kézbe venni a környezeti károkat bemutató tárgyakat. Kasper Ágota a Bakonyi Természettudományi Múzeum Főigazgatója a mélyinterjú során elmondta, környezeti nevelésű múzeumpedagógiai/múzeumandragógiai foglalkozásokat, amint igény mutatkozik rá, rögtön megszervezik. Például sajnálatát fejezte ki azért, mert jelenleg nincsen kézbe vehető kiállításuk, de példaként megemlítette, hogy amikor bejelentkezett hozzájuk egy látássérült iskola 130 gyermeke, akkor a mamutfogtól kezdve az óriás fenyőtobozig mindent kivettek, hogy a gyermekek megfoghassák azokat, és így biztosítsák számukra az élményt és varázsoljanak egy kézbe vehető kiállítást a számukra a múzeumban.

A főigazgató-helyettes Dr. Galambos István szerint visszajelzés a közönségtől számukra, hogy visszajárnak hozzájuk. A főigazgató helyettes a statisztikákra támaszkodva elmondta, hogy múzeumpedagógiai foglalkozásokat 5-10 alkalommal, múzeumandragógiai foglalkozásokat pedig általában havonta 1 alkalommal szerveznek, de ha a tárlatvezetéseket is ide soroljuk, akkor 20-nál több alkalmat lehet megemlíteni.

A múzeumpedagógusok szerint van igény a környezeti nevelési múzeumpedagógiai/múzeumandragógiai foglalkozásokra. A jövőről sajnos nem túl optimisták a múzeumi dolgozók, hiszen mindenki több feladatot lát el, nem csak a pedagó-

giával foglalkoznak, hanem preparálnak vagy éppen tárlatot, kiállítást vezetnek. Örölnének, ha több ember tudna dolgozni náluk, és így mindenkinek csak a fő feladatát kellene végeznie, de ehhez a fenntartónak kellene segítenie, státuszokat adnia és anyagilag is támogatnia a múzeumot.

Konklúzió

A kutatást azért tartjuk hasznosnak, mert kiderül, hogy a természettudományi múzeumok közül a két önálló múzeum – a Budapesti Természettudományi Múzeum és a Bakonyi Természettudományi Múzeum – miképpen és milyen keretek között mutatja be a természet- illetve a környezetvédelem témakörét. Kiderült számunkra, hogy mind a természet-, mind a környezetvédelemre nagy hangsúlyt fektet mind a két múzeumban az igazgató és az intézményekben dolgozó múzeumi szakemberek.

IRODALOM

BOLLÓKNÉ VÁRHELYI Katalin (1981): Tanórák a múzeumban. In: Eöry Márta (szerk.): Múzeumpedagógiai segédkönyv. Múzeumi, Restaurátor- és Módszertani Központ, Budapest. 31-40.

FOGHTŰY Krisztina – SZEPESHÁZYNÉ KURIMAY Ágnes (2006): Múzeumpedagógiai Tanulmányok II. Gondolat Kiadó, Budapest.

MOSER Miklós – PÁLMAI György (1999): A környezetvédelem alapjai. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

VÁSÁRHELYI Tamás (1993): A múzeumpedagógia lehetőségei a Magyar Természettudományi Múzeumban. Új Pedagógiai Szemle, 10. szám. 71-77.

VÁSÁRHELYI Tamás (szerk.) (2009): Múzeum és iskola 2009. Múzeumok a közoktatás szolgálatában. Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Múzeumi Oktatási és Képzési Központ, Szentendre.